

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deseto vijeće)

15. prosinca 2022.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Obvezno osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila – Direktiva 2009/103/EZ – Članak 3. četvrti stavak – Pojam ‚tjelesne ozljede‘ – Pokriće obveznim osiguranjem – Prometna nezgoda – Smrt putnika – Pravo maloljetne djece na obeštećenje – Neimovinska šteta – Bol i patnja djeteta zbog smrti njegova roditelja uslijed te nezgode – Obeštećenje samo u slučaju patološkog oštećenja”

U predmetu C-577/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sofijski gradski sud (Gradski sud u Sofiji, Bugarska), odlukom od 11. kolovoza 2021., koju je Sud zaprimio 20. rujna 2021., u postupku

LM,

NO

protiv

HUK-COBURG-Allgemeine Versicherung AG

SUD (deseto vijeće),

u sastavu: M. Ilešić, u svojstvu predsjednika vijeća, I. Jarukaitis (izvjestitelj) i Z. Csehi, suci,

nezavisni odvjetnik: J. Richard de la Tour,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za HUK-COBURG-Allgemeine Versicherung AG, G. I. Ilieva, *advokat*,
- za njemačku vladu, J. Möller, U. Bartl, J. Heitz, M. Hellmann i U. Kühne, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, C. Georgieva, D. Triantafyllou i H. Tserepa-Lacombe, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: bugarski

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. stavka 1. Druge direktive Vijeća 84/5/EEZ od 30. prosinca 1983. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila (SL 1984., L 8, str. 17.), kako je izmijenjena Direktivom 2005/14/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2005. (SL 2005., L 149, str. 14.) (u daljnjem tekstu: Druga Direktiva).
- 2 Zahtjev je podnesen u okviru spora između, s jedne strane, osoba LM i NO i, s druge strane, osiguravajućeg društva HUK-COBURG-Allgemeine Versicherung AG (u daljnjem tekstu: HUK-COBURG), u vezi s naknadom koju je to društvo obvezno isplatiti na temelju građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila za neimovinsku štetu koju su osobe LM i NO pretrpjele zbog smrti svoje majke u prometnoj nezgodi.

Pravni okvir

Pravo Unije

Druga direktiva

- 3 Člankom 1. stavkom 1. Druge direktive bilo je propisano:
„Osiguranje iz članka 3. stavka 1. [Direktive Vijeća 72/166/EEZ od 24. travnja 1972. o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenju obveze osiguranja od takve odgovornosti (SL 1972., L 103, str. 1.)] obvezno pokriva i oštećenje stvari i tjelesne ozljede.”

Direktiva 2009/103/EZ

- 4 Direktivom 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti (SL 2009., L 263, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 7., str. 114.) izvršena je kodifikacija prethodnih direktiva u području obaveznog osiguranja od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila, uključujući Drugu direktivu, te su one, slijedom toga, stavljene izvan snage s učinkom od 27. listopada 2009. Prema korelacijskoj tablici iz Priloga II. Direktivi 2009/103, članak 1. stavak 1. Druge direktive odgovara članku 3. četvrtom stavku Direktive 2009/103.
- 5 Članak 1. Direktive 2009/103 donosi sljedeću definiciju:

„Za potrebe ove Direktive:

[...]

2. „oštećena osoba” znači svaka osoba koja ima pravo na naknadu štete u vezi sa štetom ili ozljedom prouzročenom vozilima;

[...]”

6 Člankom 3. te direktive, naslovljenim „Obvezno osiguranje vozila” propisuje se:

„Podložno članku 5., svaka država članica poduzima sve odgovarajuće mjere kako bi osigurala da je građanskopravna odgovornost u pogledu upotrebe vozila koja se uobičajeno nalaze na njezinu području pokrivena osiguranjem.

Na temelju mjera iz prvog stavka određuje se opseg pokrivenosti odgovornosti i uvjeti pokrića.

[...]

Osiguranje iz prvog stavka obvezno pokriva i oštećenje stvari i tjelesne ozljede.”

7 Člankom 5. stavkom 1. prvim podstavkom navedene direktive, naslovljenim „Odstupanje od obveze u pogledu obveznog osiguranja vozila”, predviđa se:

„Država članica može odstupiti od članka 3. u pogledu određenih fizičkih ili pravnih osoba, javnih ili privatnih; popis tih osoba sastavlja dotična država i dostavlja ga drugim državama članicama i Komisiji.”

Uredba (EZ) br. 593/2008

8 Članak 7. Uredbe (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I) (SL 2008., L 177, str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 109. te ispravci SL 2015., L 66, str. 22. i SL 2019., L 149, str. 85.), u svojem stavku 2. drugom podstavku predviđa:

„U mjeri u kojoj ugovorne stranke nisu odabrale mjerodavno pravo, ugovor o osiguranju podliježe pravu države u kojoj osiguravatelj ima uobičajeno boravište. Kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor očigledno bliži drugoj državi, mjerodavno je pravo te druge države.”

Uredba (EZ) br. 864/2007

9 Članak 4. stavak 1. Uredbe (EZ) br. 864/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o pravu koje se primjenjuje na izvanugovorne obveze („Rim II”) (SL 2007., L 199, str. 40.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 73.):

„Ako nije drukčije propisano ovom Uredbom, pravo koje se primjenjuje na izvanugovornu obvezu nastalu iz protupravnog postupanja je pravo one države u kojoj šteta nastane, bez obzira na to u kojoj državi je nastao događaj koji je prouzročio nastalu štetu te bez obzira na državu ili države u kojoj nastanu posredne posljedice tog događaja.”

Njemačko pravo

- 10 Članak 253. Bürgerliches Gesetzbuch (Građanski zakonik), u verziji primjenjivoj na glavni postupak (u daljnjem tekstu: BGB), naslovljen „Neimovinska šteta”, glasi kako slijedi:
- „1. Moguće je zahtijevati naknadu neimovinske štete u novcu samo u slučajevima koji su utvrđeni zakonom.
2. Kada se naknada štete mora platiti na temelju tjelesne povrede, narušavanja zdravlja, slobode ili spolnog samoodređenja, također se može zahtijevati pravična naknada neimovinske štete.”
- 11 Članak 823. BGB-a, naslovljen „Obveza naknade štete”, u stavku 1. propisuje:
- „Tko namjerno ili iz nepažnje protuzakonito povrijedi život, tijelo, zdravlje, slobodu, vlasništvo ili neko drugo pravo druge osobe, obavezan joj je nadoknaditi time prouzročenu štetu.”
- 12 Naslovljen „Pravo na izravnu tužbu”, članak 115. Gesetza über den Versicherungsvertrag (Zakon o ugovorima o osiguranju) od 23. studenoga 2007. (BGB1. 2007 I, str. 2631), u svojoj verziji primjenjivoj na glavni postupak u svojem stavku 1. određuje:
- „Treća osoba također može ostvariti svoje pravo na naknadu štete protiv osiguravatelja,
1. ako je riječ o osiguranju od građanskopravne odgovornosti čiji je predmet izvršenje obveze osiguranja na temelju Zakona o obveznom osiguranju [...]
- [...]
- Pravo proizlazi iz obveza osiguravatelja koje proizlaze iz odnosa osiguranja i, u slučaju nepostojanja obveze, iz članka 117. stavaka 1. do 4. Osiguravatelj mora isplatiti naknadu štete u novcu. Osiguravatelj i ugovaratelj osiguranja koji je odgovoran za naknadu štete solidarno su odgovorni.”
- 13 Članak 7. Straßenverkehrsgesetz (Zakon o cestovnom prometu), u verziji primjenjivoj na spor u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: StVG), naslovljen „Odgovornost imatelja vozila, prijevara”, u stavku 1. propisuje:
- „Ako je prilikom upotrebe motornog vozila osoba ubijena, ozlijeđena ili je njezino zdravlje narušeno, ili ako je neka stvar oštećena, imatelj vozila dužan je nadoknaditi štetu koja iz toga proizlazi za oštećenu stranku.”
- 14 U skladu s člankom 11. Zakona o cestovnom prometu, u njegovoj verziji koja se primjenjuje u glavnom postupku, naslovljenim „Opseg obveze naknade u slučaju tjelesne ozljede”:
- „Ako je osoba ozlijeđena ili je njezino zdravlje narušeno, naknada mora pokriti troškove žrtve za ozdravljenje i imovinsku štetu koju je pretrpjela uslijed tih ozljeda zbog privremenog ili stalnog gubitka ili smanjenja svoje radne sposobnosti ili zbog privremenog ili stalnog povećanja svojih potreba. Također se može zahtijevati pravična novčana naknada neimovinske štete.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 15 Osoba NO, rođena 2006., i osoba LM, rođena 2010., kćeri su osobe AB, njihove majke, i osobe CD, njihova oca, a svi su imali bugarsko državljanstvo.

- 16 Tijekom 2013. osobe AB i CD nastanile su se u Njemačkoj kako bi ondje radile, dok su osobe NO i LM ostale u Bugarskoj.
- 17 Osoba AB preminula je 27. srpnja 2014. u prometnoj nezgodi koja se dogodila u Emsdettenu (Njemačka). Osoba CD, koja je bila osigurana kod HUK-COBURG, osiguravajućeg društva sa sjedištem u Njemačkoj, na temelju obvezne građanske odgovornosti, prouzročila je tu nezgodu. Ta osoba upravljala je svojim vozilom u alkoholiziranom stanju, a osoba AB bila je smještena na prednjem desnom sjedalu i pritom nije bila vezana sigurnosnim pojasom.
- 18 Nakon te nezgode društvo HUK-COBURG je osobama NO i LM isplatilo iznos od 5000 eura na ime naknade štete u vezi sa smrću njihove majke. Smatrajući taj iznos preniskim, osobe NO i LM, zastupane po osobi CD, podnijele su tužbu protiv društva HUK-COBURG pred Sofijskim gradskim sadom (Gradski sud u Sofiji, Bugarska), sudom koji je uputio zahtjev, zahtijevajući isplatu naknade štete u iznosu od 300 000 bugarskih leva (BGN) (otprilike 153 000 eura) svakoj od njih na ime neimovinske štete uzrokovane tom smrću. Ta šteta proizlazi iz narušavanja njihova duševnog zdravlja jer su osobe NO i LM počele bolovati od nesanice, noćnih mora, promjena u raspoloženju, iritabilnosti, anksioznosti, introvertiranosti i napadaja tjeskobe.
- 19 Osporavajući osnovanost tog zahtjeva, HUK-COBURG pred sudom koji je uputio zahtjev najprije ističe da je primjenjivo pravo u ovom slučaju ono njemačko i da, u verziji koja se primjenjuje na datum nezgode, to pravo nije propisivalo naknadu neimovinske štete koju su pretrpjele treće osobe, osim ako se ta šteta očituje patološkim poremećajima. Tek od 22. srpnja 2017. njemačko pravo predviđa naknadu neimovinske štete koju su pretrpjele treće osobe ako su te osobe bile u posebno bliskoj vezi sa žrtvom. Nadalje, žrtva je pridonijela svojoj smrti putujući u automobilu kojim je upravljala osoba u alkoholiziranom stanju i time što nije nosila sigurnosni pojas. Naposljetku, iznos naknade štete koji zahtijevaju osobe NO i LM pretjerano je visok.
- 20 Sud koji je uputio zahtjev smatra da se na spor koji se pred njime vodi primjenjuje njemačko pravo, u skladu s člankom 7. stavkom 2. drugim podstavkom Uredbe br. 593/2008 i člankom 4. stavkom 1. Uredbe br. 864/2007.
- 21 Taj sud navodi da se, prema ustaljenoj sudskoj praksi Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud, Njemačka), u skladu s njemačkim pravom, odnosno člankom 253. stavkom 2. i člankom 823. stavkom 1. BGB-a, u vezi s člankom 115. stavkom 1. prvim podstavkom točkom 1. Zakona o ugovorima o osiguranju, naknada za popravljivanje štete nastale zbog boli i patnje uzrokovanih smrću roditelja može zahtijevati samo ako je nastalo patološko oštećenje.
- 22 Stoga bi u skladu s tim tumačenjem zahtjev osoba NO i LM trebalo odbiti jer bol i patnja nastali smrću njihove majke nisu doveli do patološkog oštećenja.
- 23 Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da sudska praksa Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) ograničava doseg pojma „tjelesne ozljede” u smislu Druge direktive.
- 24 Stoga se taj sud pita nije li to tumačenje Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud), koje bi u praksi imalo za posljedicu ograničavanje kruga korisnika naknade neimovinske štete nastale zbog smrti bliskog srodnika uslijed prometne nezgode, nespojivo s pravom Unije jer se čini da se njime ograničava korisni učinak Druge direktive.

- 25 Budući da je nacionalni sud dužan tumačiti nacionalno pravo u skladu s pravom Unije, taj se sud nadalje pita može li on, kao bugarski sud, u okviru moguće primjene tog načela na spor koji se pred njim vodi, tumačiti pravo druge države članice, odnosno njemačko pravo.
- 26 U tim je okolnostima Sofijski gradski sad (Gradski sud u Sofiji) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Je li tumačenje pojma „tjelesna ozljeda”, prema kojem takva ozljeda postoji samo u slučaju duševnih bolova i patnje djeteta zbog smrti roditelja u prometnoj nesreći ako su ti bolovi i patnja doveli do patološkog oštećenja djetetova zdravlja, protivno članku 1. stavku 1. [Druge direktive]?
2. Primjenjuje li se načelo usklađenog tumačenja nacionalnog prava od strane nacionalnog suda kada nacionalni sud ne primjenjuje vlastito nacionalno pravo, nego nacionalno pravo druge države članice Europske unije?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 27 Najprije valja istaknuti da se sud koji je uputio zahtjev u svojem prvom pitanju poziva na članak 1. stavak 1. Druge direktive.
- 28 S tim u vezi, iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da je, u okviru postupka suradnje iz članka 267. UFEU-a između nacionalnih sudova i Suda, zadaća Suda dati nacionalnom sudu koristan odgovor na temelju kojega će moći riješiti predmet u kojem vodi postupak. Naime, dužnost je Suda protumačiti sve odredbe prava Unije potrebne nacionalnim sudovima za donošenje odluke u postupcima koji se pred njima vode, čak i kad te odredbe nisu izričito navedene u pitanjima koja mu upućuju ti sudovi (presuda od 21. prosinca 2021., Skarb Państwa (Pokriće osiguranja motornih vozila), C-428/20, EU:C:2021:1043, t. 24.).
- 29 U tom slučaju, s obzirom na to da su Direktivom 2009/103 kodificirane i stavljene izvan snage, s učinkom od 27. listopada 2009., prethodne direktive o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od te odgovornosti, među kojima je i Druga direktiva, te da članak 1. stavak 1. Druge direktive odgovara, u skladu s tablicom iz Priloga II. Direktivi 2009/103, članku 3. četvrtom stavku potonje direktive, s obzirom na datum nezgode o kojoj se vodi glavni postupak, sudu koji je uputio zahtjev ne valja pružiti tumačenje članka 1. stavka 1. Druge direktive, nego članka 3. četvrtog stavka Direktive 2009/103. Nadalje, budući da Direktivom 2009/103 nisu uvedene bitne izmjene prethodnih direktiva, sudska praksa koja se na odnosi na te direktive može se primijeniti na tumačenje ekvivalentnih odredbi Direktive 2009/103 (vidjeti u tom smislu presudu od 10. lipnja 2021., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, t. 23.).
- 30 Slijedom toga, valja smatrati da svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti želi znati treba li članak 3. četvrti stavak Direktive 2009/103 tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis kojim se naknada osiguravatelja od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila za neimovinsku štetu koju su pretrpjeli članovi bliske obitelji žrtava prometnih nezgoda uvjetuje time da je ta šteta dovela do patoloških oštećenja zdravlja tih članova bliske obitelji.

- 31 U skladu s člankom 3. prvim stavkom Direktive 2009/103, podložno njezinu članku 5., svaka država članica poduzima sve odgovarajuće mjere kako bi osigurala da je građanskopravna odgovornost u pogledu upotrebe vozila koja se uobičajeno nalaze na njezinu području pokrivena osiguranjem. U članku 3. drugom stavku navedene direktive navodi se da se na temelju mjera iz prvog stavka tog članka 3. određuju opseg pokrivenosti i uvjeti pokrića. U zadnjem stavku tog članka navedene direktive pojašnjava se da osiguranje iz prvog stavka tog članka obvezno pokriva i oštećenje stvari i tjelesne ozljede. Kad je riječ o članku 5. Direktive 2009/103., njime se u stavku 1., među ostalim, predviđa da, u uvjetima koji se navode tom odredbom, država članica može odstupiti od navedenog članka 3. u pogledu određenih fizičkih ili pravnih osoba.
- 32 U tom je pogledu najprije potrebno podsjetiti na to da se, kao što je to Sud već utvrdio, člankom 3. stavkom 1. Direktive 2009/103, čija je formulacija vrlo općenita, državama članicama nalaže da u svoje nacionalne pravne poretke uvedu opću obvezu osiguranja vozila (presuda od 10. lipnja 2021., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, t. 25. i navedena sudska praksa).
- 33 Iz uvodnih izjava Direktive 2009/103 proizlazi da se njome, kao i direktivama u području osiguranja od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila koje su joj prethodile, nastoji, s jedne strane, osigurati slobodno kretanje kako motornih vozila koja se uobičajeno nalaze na području Unije tako i osoba koje putuju tim vozilima te, s druge strane, osigurati da žrtve nezgoda prouzročenih tim motornim vozilima uživaju usporedivo postupanje, bez obzira na mjesto na području Unije gdje se nezgoda dogodila (presuda od 10. lipnja 2021., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, t. 34. i navedena sudska praksa).
- 34 Direktiva 2009/103 nameće, dakle, dužnost državama članicama da osiguraju da građanskopravna odgovornost u pogledu upotrebe motornih vozila koja se uobičajeno nalaze na njihovu području bude pokrivena osiguranjem te utvrđuje, među ostalim, vrste šteta i koje treće oštećene osobe to osiguranje treba pokrivati (presuda od 10. lipnja 2021., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, t. 35. i navedena sudska praksa).
- 35 Obveza osiguravateljnog pokrića građanskopravne odgovornosti za štetu uzrokovanu trećima motornim vozilima, međutim, različita je od opsega naknade te štete na ime građanskopravne odgovornosti osiguranika. Naime, dok je prva definirana i zajamčena propisima Unije, druga je u biti uređena nacionalnim pravom (presuda od 10. lipnja 2021., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, t. 36. i navedena sudska praksa).
- 36 Naime, iz cilja i teksta Direktive 2009/103 proizlazi da, poput direktiva koje se njome kodificiraju, njezina svrha nije usklađenje sustava građanskopravne odgovornosti država članica te da potonje, prema sadašnjem stanju prava Unije, i dalje mogu slobodno odrediti sustav građanskopravne odgovornosti koji se primjenjuje na nezgode izazvane upotrebom motornih vozila (presuda od 10. lipnja 2021., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, t. 37. i navedena sudska praksa).
- 37 Posljedično, i u vezi s člankom 1. točkom 2. Direktive 2009/103, prema trenutačnom stanju prava Unije, države članice i dalje su u načelu slobodne utvrditi, među ostalim, štetu prouzročenu motornim vozilima koju je potrebno nadoknaditi, opseg prava na naknadu štete i osobe koje moraju imati pravo na tu naknadu (vidjeti u tom smislu presudu od 10. lipnja 2021., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, t. 38. i navedenu sudska praksu). Tako se toj direktivi u načelu ne protivi nacionalni propis koji utvrđuje obvezatne kriterije za određivanje neimovinske štete koja se može nadoknaditi (vidjeti u tom smislu presudu od 23. siječnja 2014., Petillo, C-371/12, EU:C:2014:26, t. 43.).

- 38 Ta sloboda ipak je ograničena navedenom direktivom jer se njome, kao prvo, uvodi obveza pokrivanja određene štete do minimalnih i njome utvrđenih iznosa. Među tom štetom koja se obvezatno mora pokriti nalaze se „tjelesne ozljede”, kako je određeno člankom 3. posljednjim stavkom Direktive 2009/103 (vidjeti u tom smislu presudu od 23. siječnja 2014., Petillo, C-371/12, EU:C:2014:26, t. 33. i navedenu sudsku praksu).
- 39 Pojam „tjelesne ozljede” obuhvaća svaku štetu, u mjeri u kojoj je njezina naknada na ime građanskopravne odgovornosti osiguranika predviđena nacionalnim pravom koje se primjenjuje na spor, koja je nastala povredom integriteta osobe, što uključuje i tjelesne i psihičke boli (presuda od 23. siječnja 2014., Petillo, C-371/12, EU:C:2014:26, t. 34. i navedena sudska praksa).
- 40 Stoga u štetu koja treba biti naknađena sukladno Direktivi 2009/103 ulazi neimovinska šteta naknada koje je na ime građanskopravne odgovornosti osiguranika predviđena nacionalnim pravom koje se primjenjuje na spor (vidjeti u tom smislu presudu od 23. siječnja 2014., Petillo, C-371/12, EU:C:2014:26, t. 35. i navedenu sudsku praksu).
- 41 Kao drugo, što se tiče osoba koje mogu zahtijevati naknadu te neimovinske štete na temelju Direktive 2009/103, valja istaknuti da iz članka 1. točke 2. i članka 3. prvog stavka te direktive proizlazi da zaštita koju je na njezinom temelju potrebno osigurati obuhvaća svaku osobu koja na temelju nacionalnog prava o građanskopravnoj odgovornosti ima pravo na naknadu štete prouzročene motornim vozilima. Ni na temelju jednog elementa navedene direktive ne može se zaključiti da je zakonodavac Unije zaštitu zajamčenu tim direktivama želio ograničiti samo na osobe koje su izravno uključene u događaj koji je doveo do štete (vidjeti u tom smislu presudu od 24. listopada 2013., Drozdovs, C-277/12, EU:C:2013:685, t. 42. i 45.).
- 42 Stoga su države članice dužne osigurati da je naknada, koju je u skladu s njihovim nacionalnim pravom o građanskopravnoj odgovornosti potrebno isplatiti za neimovinsku štetu koju su pretrpjeli članovi bliske obitelji žrtava prometnih nezgoda, pokrivena obveznim osiguranjem do minimalnih iznosa utvrđenih Direktivom 2009/103 (vidjeti u tom smislu presudu od 24. listopada 2013., Drozdovs, C-277/12, EU:C:2013:685, t. 46.).
- 43 Iz razloga navedenih u točkama 39. do 43. ove presude proizlazi da države članice moraju u nacionalnom pravnom poretku jamčiti da je građanskopravna odgovornost u pogledu upotrebe motornih vozila koja se primjenjuje prema njihovu nacionalnom pravu pokrivena osiguranjem u skladu sa zahtjevima odredbi Direktive 2009/103 navedenima u tim točkama te da moraju izvršavati svoje ovlasti u tom području poštujući pravo Unije. Nadalje, nacionalne odredbe kojima se uređuje naknada štete u pogledu upotrebe vozila ne mogu lišiti tu direktivu njezina korisna učinka (vidjeti u tom smislu presudu od 10. lipnja 2021., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, t. 39. i 40. kao i navedenu sudsku praksu).
- 44 S tim u vezi, Sud je u više navrata smatrao da odredbe prava Unije o obveznom osiguranju od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila treba tumačiti na način da im se protive nacionalni propisi koji negativno utječu na koristan učinak tih odredbi jer se njima, time što automatski isključuju ili neproporcionalno ograničavaju žrtvino pravo da joj obvezno osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila nadoknadi štetu, ugrožava ostvarivanje cilja zaštite žrtava prometnih nezgoda, koji zakonodavac Unije stalno slijedi i osnažuje (vidjeti u tom smislu presudu od 10. lipnja 2021., Van Ameyde España, C-923/19, EU:C:2021:475, t. 44. i navedenu sudsku praksu).

- 45 U ovom slučaju valja utvrditi, kao prvo, da njemački propis o kojem je riječ u glavnom postupku, kako ga tumači Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud), ulazi u nacionalno materijalno pravo o građanskopravnoj odgovornosti na koje upućuje Direktiva 2009/103. Osim toga, iz spisa podnesenog Sudu proizlazi da taj propis, tumačen na taj način, također uređuje naknadu neimovinske štete koju su pretrpjele treće osobe, uključujući bol i patnju koje je pretrpjelo dijete zbog smrti roditelja uslijed prometne nezgode, te definira štetu u odnosu na koju nastaje pravo na obeštećenje na temelju osiguranja od građanskopravne odgovornosti, bez obzira na okolnosti u kojima je nastala.
- 46 Kao drugo, kao što to u svojim očitovanjima ističe njemačka vlada, u skladu s njemačkim pravom naknada neimovinske štete koju su pretrpjele neizravne žrtve prometne nezgode u bitnom podliježe trima uvjetima, odnosno tomu da je takva žrtva pretrpjela povredu vlastitog zdravlja, da je članica bliske obitelji izravne žrtve i da postoji uzročna veza između pogreške koju je počinila osoba odgovorna za nezgodu i te povrede. Nadalje, što se tiče prvog od tih uvjeta, njemačka vlada ističe da se prema njemačkom pravu, kako ga tumači Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud), duševne povrede mogu smatrati povredama zdravlja samo ako proizlaze iz patoloških oštećenja i nadilaze negativne posljedice za zdravlje kojima su dotične osobe općenito izložene u slučaju smrti ili teške ozljede člana bliske obitelji.
- 47 Tako nacionalni propis o kojem je riječ u glavnom postupku predviđa, među ostalim, objektivni kriterij koji omogućuje da se, u slučaju potrebe, prilikom nadzora koji u svakom zasebnom slučaju provodi nacionalni sud pred kojim je pokrenut postupak, utvrdi neimovinska šteta koja se može nadoknaditi članu bliske obitelji izravne žrtve prometne nezgode.
- 48 Naime, iz sudske prakse Suda, navedene u točkama 36. i 37. ove presude, proizlazi da Direktiva 2009/103 državama članicama ne nameće izbor sustava građanskopravne odgovornosti osobito radi određivanja opsega prava žrtve na naknadu štete na temelju građanskopravne odgovornosti osiguranika, tako da se toj direktivi u načelu ne protivi nacionalni propis kojim se utvrđuju obvezujući kriteriji za utvrđivanje neimovinske štete koja se može nadoknaditi.
- 49 U tim okolnostima ovog slučaja ne proizlazi da uvjeti koje je utvrdio njemački zakonodavac, kako ih tumači Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud), kako bi članovi bliske obitelji žrtava prometnih nezgoda stekli pravo na naknadu pretrpljene neimovinske štete, mogu ugroziti ostvarenje cilja zaštite žrtava prometnih nezgoda iz Direktive 2009/103.
- 50 Naime, spis podnesen Sudu ne sadržava nijedan element koji bi upućivao na to da sustav građanskopravne odgovornosti poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku automatski isključuje ili neproporcionalno ograničava pravo člana bliske obitelji izravne žrtve prometne nezgode da primi naknadu neimovinske štete na temelju obveznog osiguranja od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila.
- 51 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da članak 3. četvrti stavak Direktive 2009/103 treba tumačiti na način da mu se ne protivi nacionalni propis koji naknađivanje neimovinske štete, koju su pretrpjeli članovi bliske obitelji žrtava prometne nezgode, od strane osiguravatelja od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila, uvjetuje time da je ta šteta dovela do patološkog oštećenja kod takvih članova bliske obitelji.

Drugo pitanje

- 52 Uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje, nije potrebno odgovoriti na drugo pitanje.

Troškovi

- 53 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (deseto vijeće) odlučuje:

Članak 3. četvrti stavak Direktive 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti treba tumačiti na način da mu se ne protivi nacionalni propis koji naknađivanje neimovinske štete, koju su pretrpjeli članovi bliske obitelji žrtava prometne nezgode, od strane osiguravatelja od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila, uvjetuje time da je ta šteta dovela do patološkog oštećenja kod takvih članova bliske obitelji.

Potpisi